

IV Studencko-Doktorancka Konferencja Naukowa Teologów (7-8 czerwca 2019)

IV Student-Doctoral Scientific Theological Conference (7-8 June 2019)

„A Bóg nadziei niech was napełni wszelką radością i pokojem w wierze, abyście dzięki mocy Ducha świętego obfitowali się w nadzieję” (Rz 15,13; Przekład Ekumeniczny) – pod takim mottem odbywała się we Wrocławiu czwarta edycja Studencko-Doktoranckiej Konferencji Naukowej Teologów, wspólnego przedsięwzięcia studentów Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (ChAT) i Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej we Wrocławiu (EWST) oraz Komisji Młodzieży Polskiej Rady Ekumenicznej.

Od czterech lat studenci, doktoranci i młodzi pracownicy nauki spotykają się co roku na przemienne w Warszawie i we Wrocławiu, aby prezentować swoje badania i indywidualne zainteresowania naukowe zogniskowane wokół zagadnień teologicznych. Konferencja Naukowa Teologów jest cenionym i zyskującym coraz większy prestiż wydarzeniem w polskim środowisku ekumenicznym. Obecnie trwają prace nad wydaniem publikacji, będącej zbiorem konferencyjnych referatów z lat ubiegłych. Opiekunami naukowymi tegorocznej edycji byli: dr hab. Katarzyna Wojciechowska, prof. ChAT (ze strony ChAT) oraz dr Joel Burnell (ze strony EWST). Sekretarzami konferencji byli mgr Karolina Szymczyk (jako przedstawicielka EWST) i Artur Jemielita (jako przedstawiciel ChAT).

IV Studencko-Doktorancka Konferencja Naukowa Teologów rozpoczęła się 7 czerwca 2019 roku od nabożeństwa ekumenicznego w kościele ewangelickim św. Krzysztofa. W liturgii ekumenicznej sprawowanej przez ks. Andrzeja Fobera udział brali uczestnicy konferencji i zaproszeni goście. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. dr Joel Burnell, wykładowca EWST. Po zakończonym nabożeństwie w budynku kościoła odbył się gościnny recital lutnisty Jerzego Żaka, podczas którego zaprezentowano suitę wiolonczelową (wersja na lutnię) Jana Sebastiana Bacha. Uroczysta kolacja w jednej z wrocławskich restauracji zakończyła pierwszy dzień spotkania.

W sobotę 8 czerwca odbyła się główna część Konferencji, podczas której zaprezentowane zostały referaty uczestników. W auli EWST licznie przybyłych gości przywitani przedstawiciele wrocławskiej uczelni. Następnie dziekan EWST dr hab. Piotr Lorek wygłosił interesujący wykład inauguracyjny pt. „Bodhidarma i Paweł. Buddyjskie i chrześcijańskie uzasadnienie postaw życiowych”. Prezentację referatów zorganizowano w sześciu panelach, które odbywały się równoległe w dwóch grupach. Każdy z paneli kończyła dyskusja nad zaprezentowanymi pracami.

Moderatorem pierwszego panelu był mgr Mateusz Jelinek, doktorant Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Swoje referaty przedstawili w nim: mgr Michał Czekala z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie („Symbolika owocu granatu w różnych religiach”); mgr Andrzej Jędrzejczak z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu („Dalila i Samson w kontekście lunarno-solarnym”); mgr Jonasz Oświeciński z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej („Problematyka określenia gatunku szóstego rozdziału Księgi Izajasza”).

Drugi z paneli – poświęcony zagadnieniom filozoficznym – moderował mgr Filip Lipiński z Uniwersytetu w Lipsku. Podczas tej sesji zaprezentowano następujące referaty: mgr Karolina Szymczyk z Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej („*Hlubina bezpieczeństwa i Labyrint světa a ráj srdce*, jako traktaty teologiczne o zbawieniu i chrześcijańskiej nadziei”); Jan Sałacki z Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej

(„John Bunyan: romantyczny wędrowiec siedemnastego wieku”); mgr Małgorzata Owsianik z Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej („Radość poranka. Człowiek wobec Bożej Obietnicy w ujęciu C.S. Lewisa”).

Trzeci z paneli poświęcono zagadnieniom biblijnym. Moderował go dr Joel Burnell z Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej, a swoje referaty zaprezentowali: mgr inż. Mateusz Minkus z Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej („Abdiasz, Nahum i Sofoniasz o stosunkach sąsiedzkich”); mgr. lic. Andżelika Maria Małek z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie („Magnificat – pieśń radości, pieśń rewolucji”); mgr lic. Łukasz Rzepka z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie („Dlaczego ukrywasz swoje oblicze (Ps 44,25). *בְּיָמֵינוּ הַסְתַּיִר* (bez) nadzieja jutra w doświadczeniu Szoa”).

Czwarty panel związany był z historią Kościoła. Poprowadził go student Uniwersytetu Warszawskiego mgr Bartosz Ciemniak. Uczestnicy wysłuchali następujących referatów: mgr Filip Lipiński z Uniwersytetu w Lipsku („Kościół, kantorat, kancjonał – życie religijne ewangelików z diecezji piotrkowskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP w latach 1918-1939”); mgr Mateusz Jelinek z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej („Prawo Boże potępia, pomaga, czy nie istnieje? Znaczenie Prawa u Lutra, Zwinglego i Tillicha”); mgr Monika Czekąła z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego („Formacja dorosłych w pismach Sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego i praktyce pastoralnej ruchu Światło-Życie”).

Piąty panel – filozoficzny – moderował dr Joel Burnell. W tej grupie znalazły się prezentacje: mgr. Stanisława Jazdanowskiego z Uniwersytetu Wrocławskiego („Sobór Florencki i jego wpływ na rozwój nauki i filozofii”); mgr. inż. Krzysztofa Ptaszyńskiego z Instytutu Fizyki Molekularnej PAN („Miejsce Kościoła w teologicznej narracji Karola Bartha”) oraz lic. Bartosza Ciemniaka z Uniwersytetu Warszawskiego („Teologia a filozofia w świetle myśli współczesnej”).

Ostatni – szósty panel – był tematycznie różnorodny i stanowił uzupełnienie wcześniejszych paneli. Moderatorem w tym zestawieniu była dr hab., prof. ChAT Kalina Wojciechowska. Przedstawiono następujące prace: ks. mgr. lic. Mariusz Kocoł z Uniwersytetu Opolskiego („Eucharystia – Wieczerza Pańska w świetle dialogu katolicko-zielonoświątkowego”) oraz Piotr Nowakowski z Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej („Synteza chrześcijaństwa i anarchii w interpretacji Biblii przez Jacques’a Ellula”).

Tegoroczny poziom merytoryczny referatów został zgodnie określony przez uczestników jako wysoki i dający nadzieję na rozwój dyscypliny teologicznej w duchu ekumenizmu i poszanowania różnych tradycji religijnych. Organizatorzy zapowiedzieli także przygotowania do kolejnej edycji Studencko-Doktoranckiej Konferencji Naukowej Teologów, która odbędzie się w 2020 roku w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE

Rok LXI

Zeszyt 4

ROCZNIK TEOLOGICZNY

WARSZAWA 2019

REDAGUJE KOLEGIUM

dr hab. Jakub Sławik, prof. ChAT – redaktor naczelny

dr hab. Jerzy Ostapczuk, prof. ChAT – zastępca redaktora naczelnego

prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński

dr hab. Borys Przedpełski, prof. ChAT

dr hab. Jerzy Sojka, prof. ChAT – sekretarz redakcji

MIĘDZYNARODOWA RADA NAUKOWA

JE metropolita prof. dr hab. Sawa (Michał Hrycuniak), ChAT

bp prof. dr hab. Wiktor Wysoczański, ChAT

abp prof. dr hab. Jerzy Pańkowski, ChAT

prof. dr hab. Atanolij Aleksiejew, Państwowy Uniwersytet w Petersburgu

prof. dr Marcello Garzaniti, Uniwersytet we Florencji

prof. dr hab. Michael Meyer-Blanck, Uniwersytet w Bonn

prof. dr hab. Antoni Mironowicz, Uniwersytet w Białymstoku

prof. dr hab. Wiesław Przyczyna, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

prof. dr hab. Tadeusz Stegner, Uniwersytet Gdański

prof. dr Urs von Arx, Uniwersytet w Bernie

prof. dr hab. Piotr Wilczek, Uniwersytet Warszawski

Skład komputerowy – Jerzy Sojka

W związku z wprowadzaniem równoległej publikacji czasopisma w wersji papierowej i elektronicznej Redakcja „Rocznika Teologicznego” informuje, iż wersją pierwotną jest wersja papierowa.

BWHEBB, BWHEBL, BWTRANSH [Hebrew]; BWGRKL, BWGRKN, and BWGRKI [Greek]

PostScript® Type 1 and TrueType fonts Copyright ©1994-2013 BibleWorks, LLC.

All rights reserved. These Biblical Greek and Hebrew fonts are used with permission and are from BibleWorks (www.bibleworks.com)

ISSN 0239-2550

Wydano nakładem

Wydawnictwa Naukowego ChAT

ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa, tel. +48 22 635-68-55

Nakład: 100 egz., objętość ark. wyd.: 12,6

Druk: druk-24h.com.pl

ul. Zwycięstwa 10,

15-703 Białystok

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

- KALINA WOJCIECHOWSKA, *Rekontekstualizacja i reinterpretacja Psalmu 18[17], 5a i Ps 16[15], 8-11 w kazaniu Piotra w Dz 2, 22-33*..... 587
- JERZY OSTARCZUK, *Кириллическое рукописное Евангелие-апракос конца (втор. пол.?) XII в.: Национальная библиотека св. Кирилла и Мефодия в Софии № 25, Одесский Археологический музей № 59625 и Библиотека Российской академии наук в Санкт-Петербурге № 4.5.22. Проблема типологической классификации*..... 611
- СЕРГЕЙ ШУМИЛО, *Участие в антиуниинном сопротивлении в Украине игумена Афонского Пантелеимонова монастыря архимандрита Матфея и его связи с Иоанном Вишенским и Киприаном Острожаниным*..... 631
- ANDRZEJ BACZYŃSKI, *Trynitarny wymiar tajemnicy Kościoła* 651
- ARTUR ALEKSIEJUK, *Naukowo-badawcza eksploracja ludzkich zarodków w dyskursie bioetyczno-teologicznym wybranych Kościołów ewangelicko-reformowanych*..... 675
- JAKUB KOSTIUCZUK, *Dlaczego prawosławni świętowali Wielkanoc tydzień później?* 723
- ZBIGNIEW KAŻMIERCZAK, *Niepewność poznawcza jako element liberalnego kwakryzmu* 743
- RENATA NOWAKOWSKA-SIUTA, *Autopercepcje przyszłych nauczycieli w konfrontacji z funkcjami i zadaniami współczesnego uniwersytetu* 763
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Nauczanie religii a kwestia neutralności światopoglądowej i świeckości szkoły w Polsce* 785

MATERIAŁY

- BOGUSŁAW MILERSKI, *Kazanie inauguracyjne (J 1, 1-5)* 811
- JOANNA TOKARSKA-BAKIR, *Odwaga* 817
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Dwa międzywojenne projekty ustaw o uznawaniu związków religijnych w Polsce* 825

RECENZJE

- Orłowski, Mariusz. 2018. *Puławscy zielonoświątkowcy. Kościół Chrześcijań-
jan Wiary Ewangelicznej w Puławach w latach 1991-1995*. Warszawa:
Wydawnictwo Naukowe Semper, ss. 115 (JAN MIRONCZUK)..... 833
- Stella-Sawicki, Marek A. 2018. *A Contextual Chronology of The Sovereign
Military Hospitaller Order of St John of Jerusalem of Rhodos and of
Malta. Defence of the Faith and humble Service of the Poor and the Sick
1099-2018 A.D. Without a final chapter*. Londinium: MSS Consulting
London, ss. 500 (ANDRZEJ F. DZIUBA)..... 837

KRONIKA

- IV Studencko-Doktorancka Konferencja Naukowa Teologów (7-8 czerwca
2019)* (ARTUR JEMIELITA)..... 845
- Inauguracja roku akademickiego 2019/2020 (3 października 2019)*
(JERZY BETLEJKO)..... 849
- Konferencja Rzecznika Praw Obywatelskich i Chrześcijańskiej Akademii
Teologicznej w Warszawie pt. „(Nie)zapomniane cmentarze” (23 paź-
dziernika 2019)* (TADEUSZ J. ZIELIŃSKI)..... 853
- Konferencja naukowa: „Ulryk Zwingli. 500 lat Reformacji w Zurychu”
(6 listopada 2019)* (RAFAŁ MARCIN LESZCZYŃSKI, AGNIESZKA TERESA
TYS)..... 857
- Wykaz autorów 860
- Recenzenci „Rocznika Teologicznego” w roku 2019 861

Contents

ARTICLES

- KALINA WOJCIECHOWSKA, *Recontextualization and Reinterpretation of Psalm 18 [17]:5a and Psalm 16 [15]:8-11 in Peter's First Speech (Acts 2:22-33)*..... 587
- JERZY OSTAPCZUK, *Cyrillic Lectionary Gospel Manuscript from the end (2nd half?) of 12th century: Cyril and Methodius National Library of Bulgaria No 25, Odessa Archaeological Museum No 59625 and Library of Russian Academy of Science in Saint-Petersburg No 4.5.22. Typological Classification*..... 611
- SERGEJ ŠUMILO, *Participation in the Anti-Union Resistance in Ukraine of the Abbot of the Athos Panteleimon Monastery Archimandrite Matthew and the Aphonites John Vishensky and Kiprian Ostrozhanin*..... 631
- ANDRZEJ BACZYŃSKI, *The Trinitarian Dimension of the Mystery of the Church*..... 651
- ARTUR ALEKSIEJUK, *Scientific Exploration into Human Embryos in the Bio-ethical Discourse of Selected Evangelical Reformed Churches* 675
- JAKUB KOSTIUCZUK, *Why did Orthodox believers celebrate Easter a week later?* 723
- ZBIGNIEW KAŻMIERCZAK, *Cognitive Incertitude as an Element of Liberal Quakerism* 743
- RENATA NOWAKOWSKA-SIUTA, *Agency and communion. Future teachers' self-perceptions in confrontation with functions and tasks of contemporary University* 763
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Teaching of religion and the issue of worldview neutrality and secular character of schools in Poland*..... 785

MATERIALS

- BOGUSŁAW MILERSKI, *Inaugural sermon (Joh. 1:1-5)*..... 811
- JOANNA TOKARSKA-BAKIR, *Courage*..... 817
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Two interwar bills on the recognition of religious associations in Poland* 825

REVIEWS

- Orłowski, Mariusz. 2018. *Puławscy zielonoświątkowcy. Kościół Chrześcijań-
jan Wiary Ewangelicznej w Puławach w latach 1991-1995*. Warszawa:
Wydawnictwo Naukowe Semper, pp. 115 (JAN MIRONCZUK)..... 833
- Stella-Sawicki, Marek A. 2018. *A Contextual Chronology of The Sovereign
Military Hospitaller Order of St John of Jerusalem of Rhodos and of
Malta. Defence of the Faith and humble Service of the Poor and the Sick
1099-2018 A.D. Without a final chapter*. Londinium: MSS Consulting
London, pp. 500 (ANDRZEJ F. DZIUBA)..... 837

CHRONICLE

- IV Student-Doctoral Scientific Theological Conference (7-8 June 2019)*
(ARTUR JEMIELITA)..... 845
- Inauguration of the academic year 2019/2020 (3 October 2019)*
(JERZY BETLEJKO)..... 849
- The conference of the Ombudsman and the Christian Theological Academy
in Warsaw entitled: “(Un)forgotten cemeteries” (23 October 2019)*
(TADEUSZ J. ZIELIŃSKI) 853
- Scientific conference: “Ulrich Zwingli. 500 years of the Reformation in
Zurich” (6 November 2019) (RAFAŁ MARCIN LESZCZYŃSKI, AGNIESZKA
TERESA TYS)..... 857*
- List of authors 860
- List of reviewers of "Theological Yearbook" in 2019 861

Wykaz autorów

Kalina Wojciechowska, k.wojciechowska@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Jerzy Ostapczuk, jostap@wp.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa.

Sergej Šumilo, sergshumilo@gmail.com, 126 Velyka Vasyl-kivska St., office 1, Kyiv, Ukraine, 03150

Andrzej Baczyński, xbaczynski@op.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Artur Aleksiejuk, a.aleksiejuk@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Jakub Kostiuczuk, abpjakub@orthodox.bialystok.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Zbigniew Kaźmierczak, zkazmierczak@gmail.com, Uniwersytet w Białymstoku, Instytut Filozofii, Pl. NZS 1, 15-420 Białystok

Renata Nowakowska-Siuta, r.nowakowska@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Tadeusz J. Zieliński, tjz@onet.eu, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Joanna Tokarska-Bakir, joanna.tokarska-bakir@ispan.waw.pl, Instytut Sławiastyki PAN, ul. Bartoszewicza 1b m. 17, 00-337 Warszawa